

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΚΑΙ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΑ

Η προσπάθεια για τη δημιουργία ενός αρχείου φωτογραφών του πολιτισμού που παρέλθυντος της Χαλκίδας άρχισε πριν από τρία τάριχα, περίπου, χρόνια. Χρειάστηκαν πολλές αναζήτησες, σε κάθε κατεύθυνση, για την ανεύρεση φωτογραφών κτισμάτων της τουρκοκρατίας και της νεότερης εποχής, που είχαν κατεδαφιστεί. Άλλα και η αποτύπωση ουσών ωώζουνταν τότε, και τόρα αποτελούν μόνον ανάμνηση, δεν στάθηκε λιγότερο κοπιαστική. Το υλικό που θησαυρίστηκε, πολύτιμο τεκμήριο για την ιστορία του τόπου, χωρίστηκε σε δύο ενότητες: α) Ιστορικά μνημεία (κάστρα, πύργοι, χώροι αλτερίες, δημόσια και ιδιωτικά κτίσματα κ.λ.) και β) Ανώνυμη και νεοκλασική αρχιτεκτονική. Η δεύτερη αυτής ενότητας δίνει εδώ μια καταγραφή, μαζί με την επιλεκτική συμπλήρωσης της μετάλλου, καθώς και τις ευχαριστίες μου σ' αυτούς που διθήγανται στη συγκρότηση της. Ήταν πρέπει —προς αποφυγήν αυγχύσεως— να πειμαρεί δύτι μια πρώτη ανακοίνωση, εντημέρων ήμως έως 28.12.1975, έγινε στο «Αρχείον Ευθοίκων Μελετών», κ'. 1975. Ήδη η εντημέρωση καλύπτει και το έτος 1991.

1. Η βιβλιογραφία για την ανώνυμη αρχιτεκτονική στη Χαλκίδα είναι ιοχνότατη. Μια πρώτη προσπάθεια συγκέντρωσης μαρτυριών για κτίσματα ανώνυμης αρχιτεκτονικής από χρονικά έξιντα περιηγήτων καθώς και ειδήσεις από τοπικές εφημερίδες του περασμένου αιώνα βλ. στη μελέτη: Σπύρου Κοκκίνη, "Ιστορικό μνημεία και λαϊκή αρχιτεκτονική στη Χαλκίδα", Αρχείον Ευθοίκων Μελετών, ιε' (1969), σ. 169-248, και ανάτοικο, όπου συγκέντρωσήκε η ίδια τότε βιβλιογραφία και δημοσιεύτηκαν οι φωτογραφίες 1, 2, 4, 8-10, 12-14, 16, 21, 23-25, 27, 34-40, 45-47, 50, 52, 53, 55, 56, 62, 63, 70-72 του παρόντος καταλόγου. Στο κεφ. "Ο.τι απόμεινε σήμε-

ρα: Μνημεία και σπίτια", η περιγραφή των σπιτών Σκιάδα, Βασιλείου, Οβαδία, Λαοսτάρη-Ευσταθίου, Καράκοστα, Φαρμακίδου, Ζερβουδάκη, Ιωμηρούλου, Γεροντίτη, Μαρόγλου και Κριεζώπη.

2. Για το σπίτι αυτό έγραψε ο Θ. Θεοχάρης, "Στο σαράγι του πασά του Ευριπίδη", Δεσμός, 7(1962), σ. 3, όπου δημοσιεύτηκαν οι φωτογραφίες 24, 34, 36 του παρόντος καταλόγου. Ο συγγραφέας δεν είχε προσέξει τα μαρτυρίες των περιηγήτων Μπισού («Ευθοίκος Λόγος», 19-20.1959, σ. 54 κ.ε.) και Ουδέλερ («Δεσμός», 2, 1961, σ. 1 κ.ε.) και Ουδέλερ («Δεσμός», 2, 1961, σ. 1 κ.ε.) και Ταυτίζει λανθασμένα το απιτι με το σαράγι του πασά του Ευρίπου και την έδρα του Ενετού Μπισού. Εξαιρετική μονογραφία πατερείται το μελέτημα του Τάσου Καλαθέρη, "Αρχοντικό στη Χαλκίδα", Αρχείον Ευθοίκων Μελετών, ιστ' (1970), σ. 149-182, και ανάτοικο, όπου δημοσιεύεται βιβλιογραφία και η φωτογραφία 24 του παρόντος καταλόγου. Αναφέρει για την καταστροφή του σπιτιού βλ. Σπύρου Κοκκίνη, "Μια πολιτεία που έχασε", Ταχυδρόμος, 653 (1966), σ. 81, και "Ταξίδια στην Ελλάδα με συντρόφος τους παλίους γεωγράφους και περιηγητάς", Βιβλιοπωλείο της "Εστίας", Αθ. 1973. Επίσης, Θ. Σκούρα, "Πώς καταστράφηκε ένα διατηρητέο μνημείο", "Το Βήμα", 21.12.1973.

3. Μνείες του σπιτιού στην εφήμ. "Εύθοια", 62, 3.3.1877, και 95, 20.10.1877. Για τη κτίσμα του Κάστρου βλ. επίσης Σπύρου Κοκκίνη, "Ιστορικοί περίπατοι στη Χαλκίδα", γ' "Το σαράγι του Κάστρου" και δ', "Υατερόγραφη για τα σαράγια του Κάστρου", στην εφήμ. "Προσδευτική Εύθοια", 8 και 15.5.1991.

Βιβλιοπωλείον το Ερμής, Αθ. 1971, σσ. 121-125.

5. Το σπίτι ήταν αρχικά ιδιοκτησία του πρόεδρικού πράκτορα της Γαλλίας στη Χαλκίδα Τιές. Παρβλ. Σπύρου Κοκκίνη-Γάννη Γκίκα. "Το πρώτο πολεοδομικό διάγραμμα του 'Κάστρου' της Χαλκίδας και καθάλογος των κτισμάτων", Αρχείον Ευθοίκων Μελετών, ιε', 1974, σσ. 277-291, και ανάτοπο. Επίσης, Μπούντη, σ. και φωτογραφία του στη μελέτη του Σπύρου Κοκκίνη, "Ιστορικά μνημεία", όπ. εικ. 29. Κόρη του Τιές παντρεύτηκε ο Αρθούρος Μένοελ. Αγγελος νωράρχος που χαρτογράφησε τον Εύρυτο και εγκαταστάθηκε στη Χαλκίδα όπου και πέθανε το 1892. Το σπίτι που αναφέρει ο Οσμάν μπέης, "Ένα γνωστό μονόφυλλο για τη Χαλκίδα", Αρχείον Ευθοίκων Μελετών, ιε', 1974, σσ. 273-276, ως "κατοικία ρυθμού Αγγλικής επούλεως", είναι νεότερο κτίσμα. Σημ.: "Ο αστερικός σημαίνει ότι κατεδαφίστηκαν μετά το 1976.

Σπύρος Κοκκίνης

Συγγραφέας

The Photographic Archive of
Anonymous and Neoclassical
Architecture in Chalkida

Sp. Kokkinis

The compilation of the photographic archive referring to the cultural past of the city of Chalkida has started about thirty years ago. Its material has been divided into two entities: Historic Monuments and Anonymous Neoclassical Architecture. A documentation from the latter entity is presented here hoping that it will be completed in the future.

Α' Ανώνυμη αρχιτεκτονική

α/α Είδος κτίσματος ¹	Διεύθυνση	Κατάσταση	Φωτογράφος και χρόνος φωτ.	Παρατηρήσεις
1. Σπίτι Οιδαία	Πάροδος Κώτσου 23	Κατεδαφίστηκε*	Γ. Βραϊμάκης, 1968	Γενική άποψη
2. « Λαουτάρη-Ευσταθίου	Παιδιών 5	Κατεδαφίστηκε το 1971	» " "	Αποψη από την οδό Παιδών
3. » "	"	"	Δ. Δεμερτζής, 1965	Αποψη από την πλατεία Τζαμού
4. » "	"	"	Γ. Βραϊμάκης, 1968	Ταβάνι (λεπτομέρεια)
5. » "	"	"	" " "	" "
6. » "	"	"	" " "	" "
7. » Μαρόγλου	Χατζοπούλου 2	Κατεδαφίστηκε το 1975	" " "	Γενική άποψη
8. » Βασιλείου	Βαρατάση 26	Κατεδαφίστηκε*	" " "	Αποψη χαρακτού
9. » "	"	"	" " "	Βάσεις υπογείου
10. » "	"	"	" " "	Ταβάνι (λεπτομέρεια)
11. » "	"	"	" " "	" (φατνώματα)
12. » "	"	"	" " "	Μουσάντρα και φατνώματα
13. » "	"	"	" " "	Πόρτες
14. » "	"	"	" " "	Μουσάντρα
15. » "	"	"	" " "	Φατνώματα και ταβάνι
16. » Γεροντίτη	Τοιριγάτη 43	Κατεδαφίστηκε το 1974	" " "	Γενική άποψη
17. » "	"	"	" " "	Είσοδος
18. » "	"	"	" " "	Χαγάτι
19. » "	"	"	" " "	Ταβάνι
20. » "	"	"	" " "	Μουσάντρα και φατνώματα
21. » Σκιαδά	Ιουστινιανού 19α	Κατεδαφίστηκε το 1970	Μ. Κοέν, 1969	Είσοδος
22. » "	"	"	Γ. Βραϊμάκης, 1968	Ταβάνι
23. » "	"	"	" " "	" (λεπτομέρεια)
24. » Καράκωστα ²	Παιδών 16	Ερείπιο	" " "	Γενική άποψη. Διατηρητέο
25. » "	"	"	" " "	Είσοδος
26. » "	"	"	Δ. Δεμερτζής, 1967	Σαχνιδί
27. » "	"	"	Γ. Βραϊμάκης, 1968	Βάσεις υπογείου
28. » "	"	"	Μ. Πρωΐδης, 1968	Μεσοπάτωμα
29. » "	"	"	Γ. Βραϊμάκης, 1968	Φεγύτες και πόρτα
30. » "	"	"	" " "	Πόρτες
31. » "	"	"	" " "	Φεγύτες
32. » "	"	"	" " "	Ταβάνι
33. » "	"	"	" " "	" (λεπτομέρεια)
34. » "	"	"	" " "	Τζάκι
35. » "	"	"	" " "	" (λεπτομέρεια)
36. » "	"	"	" " "	Ταβάνι
37. » "	"	"	" " "	" (λεπτομέρεια)
38. » "	"	"	" " "	" (λεπτομέρεια)
39. » "	"	"	" " "	Πόρτα
40. » "	"	"	" " "	Μουσάντρα και φατνώματα
41. » "	"	"	" " "	"
42. » "	"	"	" " "	Ταβάνι
43. » "	"	"	" " "	Μουσάντρα και φατνώματα
44. » "	"	"	" " "	Φατνώματα (λεπτομέρεια)
45. » Ρεαίτ-πασά ³	Ερωτοκρίτου-Ανδρούτσου	Κατεδαφίστηκε γύρω στο 1920	Χρ. Οικονόμου, 1910	Γενική άποψη
46. » Εκκλησιαστικό Ορφαν.	Αθάντων 34	Κατεδαφίστηκε το 1965	Μ. Κοέν, 1962	Χαγάτι
47. » "	"	"	" " "	Μερική άποψη
48. » Φαρμακίδου	Ερωτοκρίτου 4	Κατεδαφίστηκε*	Γ. Βραϊμάκης, 1968	Ταβάνι (λεπτομέρεια)
49. » Ιαμίρογλου	Αντωνίου-Βύρωνος	Κατεδαφίστηκε το 1972	" " "	"
50. » "	"	"	" " "	(λεπτομέρεια)
51. » Ζερβουδάκη	Σταμάτη 17	Κατεδαφίστηκε*	" " "	" "
52. » Κριεζώπτη ⁴	Τζαβέλλα 5	Ανακαινίστηκε το 1985-86	Μ. Πρωΐδης, 1968	». Ιστορικό Αρχείο Ευβοϊ-
ας				
53. » Μένονελ ⁵	Βουδούρη	Κατεδαφίστηκε πριν το 1897	— 1869	Γενική άποψη
54. » "	"	"	— —	" (σχέδιο με μολύβι, αυλ-
				λογγιή Ανδρ. Χαλκίουπουλου
55. » Φριντζελά	Ιουστινιανού 23	Κατεδαφίστηκε*	Δ. Δεμερτζής, 1968	Αποψη από δύο Ιουστινιανού
56. » "	"	"	Θ. Σκούρας, "	Παράθυρα
57. » Τάκου	Αγγελάτου 22	"	Σ. Κοκκίνης, "	Βάσεις ισογείου

58. » Κονιδάρη	Τόλια 7	"	"	"	"
59. » Βασιλείου	Δ. Βασιλείου 3	Κατοικείται	"	"	Χαγιάπι
60. » Φρειδ. Μαργαριτίδου	Αθάντων 24	Κατεδαφίστηκε*	"	"	Τζαμαρία
61. » Μπιούκου	Χατζόπουλου	"	Δ. Δεμερτζής,	"	Πόρτα
62. » Ζαζάτη	Μαυρομχάλη 4	"	"	"	"
63. Σπ. Ναού Αγ. Δημητρίου	Αδάμ Δουάκα 11	Ακατοίκητο	N. Μανιάτης, 1968	Pόρτα (λεπτομέρεια)	
64. » Ζέρβα	Ιουστινιανού 18	Κατοικείται	Θ. Σκούρας,	"	
65. Χάνι Σταμούλη	Κριεζώνου 71	Κατεδαφίστηκε*	Δ. Δεμερτζής, 1974	Πηγαδί	
66. »	"	"	"	"	Αποψη
67. »	"	"	"	"	"
68. »	"	"	"	"	Eργαστήρι
69. »	"	"	"	"	Tαϊστρες
70. Δρόμος στο «Κάστρο»	Πάροδος Κώπου	—	S. Κοκκινης, 1968	—	
71. » στο «Προάστειο»	» Πανταζή	—	—	—	
72. Γείσα σπιτιών	Ιουστινιανού	—	Θ. Σκούρας,	"	

B' Νεοκλασική αρχιτεκτονική

α/α Είδος κτισμάτος ¹ και ιδιοκτήτης	Διεύθυνση	Κατάσταση	Φωτογράφος και χρόνος φωτ.	Παρατηρήσεις
1. Σπίτι Κωνστ. Καλλία	Μιαούλη 20	Κατεδαφίστηκε το 1972	M. Βερνάρδος, 1966	Γενική άποψη
2. » "	"	"	" "	Πρόσοψη (λεπτομέρεια)
3. » Καρακλή	Σαλονικιού 5	Κατοικείται	" 1973	Μπαλκόνι
4. » "	"	"	" "	Εσωτερικό
5. » "	"	"	" "	Ταβάνι
6. » Μάντζαρη	Βουδούρη 44	Κατεδαφίστηκε το 1968	" 1963	Γενική άποψη. Είχε προταθεί η διατήρηση του (ΑΔ 23, 1968, Χρον. 2, σ. 452)
7. » Αναστασίου (Μ. Βεκρή) Νεοφύτου Κουκούλη 5	Κατεδαφίστηκε*	"	1973	Γενική άποψη. Στα μπαλκόνια τα αρχαία ΙΛΑ και η χρονολογία 1861
8. » "	"	"	" "	Εξωτερική είσοδος
9. » "	"	"	" "	Εσωτερική είσοδος
10. » "	"	"	" "	Μπαλκόνι
11. » "	"	"	" "	Ταβάνι (ζωγραφισμένο με πράσινο χρώμα)
12. » "	"	"	" "	"
13. Κυλινδρόμυλοι Καράκωστα-Σκούρα	Βουδούρη -Πλ. Βασ. Κωνσταντίνου	Κατεδαφίστηκαν το 1968	" 1966	Γενική άποψη. Αρχιτέκτων Σταμάτης Κλεάνθης. Είχε προταθεί η διατήρηση του (ΑΔ 23, 1968, Χρον. o. 452) Μπαλκόνι
14. » "	"	"	" "	Γενική άποψη. Αρχιτέκτων Μπαλκόνι
15. Αρχαιολογικό Μουσείο	Φιλίωνος-Βενιζέλου 19	Λειτουργεί	" "	Γενική άποψη αι. Μπαλκόνι
16. Σπίτι Καστρώπη	Βύρωνος-Π. Σταύρου	Ακατοίκητο	" 1973	Γενική άποψη
17. » κληρ. Βασ. Μάλλιου	Λεωφ. Μιαούλη	Ακατοίκητο. Ανήκει στο Δήμο Χαλκιδέων	" "	Γενική άποψη. Χτιστήκει από τον Γάλλο αρχιτέκτονα Φλεγγίτη το 1884
18. » Ρενιέρη	Λεωφ. Μιαούλη 5	Κατοικείται	" "	Γνωστό ως «κόκκινο σπίτι»
19. » Ευάγγ. Μάλλιου	Βουδούρη 56	Ακατοίκητο. Ανήκει στο Δήμο Χαλκιδέων	" 1966	Γενική άποψη. Αρχιτέκτων Μαθαίος Καμάρας
20. » Λουκαδάκη	Ηρακ. Γαζέπη 6	Κατοικείται	" 1973	Γενική άποψη
21. » Πεζά	Πλ. Βασ. Κων/ου 7	Κατεδαφίστηκε το 1969	D. Παπαδημητρ., 1961-65	Γενική άποψη
22. » N. Αθέρωφ	Βουδούρη 54	Κατεδαφίστηκε το 1972	M. Βερνάρδος, 1966	Γενική άποψη. Είχε προταθεί η διατήρηση του (ΑΔ 23, 1968, Χρον. 2, σ. 452) Μπαλκόνια. Η χρονολογία στη σιδερόπ. 1852
23. » Κωνστ. Σαγιάννου	Σαλονικιού 9	Ακατοίκητο	" 1973	Ταβάνι (ζωγραφισμένο με πράσινο χρώμα)
24. » "	"	"	" "	
25. Σπίτια	Νεοφύτου 39 κ.ε.	"	" "	Άποψη
26. Σπίτι Αναστασίου	Νεοφύτου 39-Κριεζή 38	Κατοικείται	" "	Γενική άποψη
27. » "	"	"	" "	Μπαλκόνι
28. Αφών Αφεντάκη	Νεοφύτου	Στεγάζει Δημοτ. Σχολείο	" "	Άποψη

29. » Χρυσικόπουλου	Νεοφύτου77-Βώκου	Κατοικείται	»	»	Γενική άποψη, Τέλη 19ου αρχές 2000 αι.
30. Σπίτια	Αθ. Γκορτζή	—	»	»	Άποψη
31. Σπίτι Καφετζόγλου	Μηταλλαίων-Παπαναστασίου 35	Κατεδαφίστηκε*	»	»	Άποψη
32. » Καράβη ²	Αθάντων 67	Κατεδαφίστηκε*	»	»	Γενική άποψη
33. Μέγαρο Κότακα θαίος	Βουδούρη	Ανακαινίσθηκε. Ανήκει Δ. Παπαδήμος, 1961-65			Άποψη, Αρχιτέκτων Ματθαίος
		στο Δήμο Χαλκιδέων			Καμάρας
34. » "	"	"	»	»	Άποψη
35. Ξενοδοχείο «Παλίρροια» ³	Βουδούρη-Βενιζέλου	Κατεδαφίστηκε το 1970	»	»	Γενική άποψη, Αρχιτέκτων Ματθαίος Καμάρας
36. Δικαστικό Μέγαρο ⁴	Βενιζέλου	Λειτουργεί	M. Βερνάρδος, 1966		Γενική άποψη, Αρχιτέκτων Ματθαίος Καμάρας
37. "	"	"	»	»	Εισόδος
38. Σπίτι Γ. Αλιφαρμάκη	"	Κατεδαφίστηκε το 1970 Δ. Παπαδήμος, 1961-65			Γενική άποψη
39. Σπίτι Δεληγραμμάτικα & Ταρικάκη	Πλ. Βασ. Κων/νου	Κατεδαφίστηκαν το 1964 και 1972	»	»	Γενική άποψη
40. Σπίτι κληρ. Χ. Φραγγιά	Π. Σταύρου 7	Κατεδαφίστηκε*	M. Βερνάρδος, 1973		Γενική άποψη
41. » Φρειδ. Μαργαριτίδην	Αθάντων 24	Κατεδαφίστηκε*	Δ. Παπαδήμος, 1961-65		Γενική άποψη, Στο μπαλκόνι τη χρονολογία 1857
42. Σπίτι Φρ. Μαργαριτίδην	Αθάντων 24	Κατεδαφίστηκε*	Γ. Βραιάκης, 1968		Μπαλκόνι
43. » Κιατέκου	Βενιζέλου-Καραμουρτζούνη	Κατεδαφίστηκε*	M. Βερνάρδος, 1973		Γενική άποψη, Αρχιτέκτων Ματθαίος Καμάρας
44. » Βουδούρη	Αντωνίου 19α-Βύρωνας	Στεγάζει το Λύκειο Ελληνίδων	»	»	Γενική άποψη, Στο μπαλκόνι τα αρχικά ΓΒ και η χρονολογία 1917, πιθανώς μεταγενέστερη
45. » Παπαιωννου	Πλ. Αγ. Δημητρίου	Κατεδαφίστηκε το 1974 Δ. Παπαδήμος, 1961-65			Γενική άποψη
46. Σπίτια	Αντωνίου 33 κ.ε.	—	M. Βερνάρδος, 1973		Άποψη
47. Σπίτι Βουδούρη	Βουδούρη	Κατεδαφίστηκε*	Δ. Παπαδήμος, 1961-65		Εισόδος, Σώζεται κατε στραμμένη
48. » Δ. Κόλλια	Μιχ. Κακαρά 15	Ακατοίκητο	»	»	Εισόδος
49. » "	"	"	»	»	Πόρτα (Λεπτομέρεια)
50. Φαρμακείο Βάκη	Αθάντων-Ερμού	Κατοικείται	»	»	Πόρτα (αντικαταστάθηκε)
51. Σπίτι Πανδή	Βενιζέλου-Ισαίου	"	»	»	Γενική άποψη
52. » Λαδά	Βαρατάση	"	Δ. Δεμερτζής, 1968		Άποψη
53. » Πνευματικού	Κώστου 46	"	Σ. Κοκκίνης,	»	Άποψη
54. » Στεφανίδη	Νεοφύτου-Αδ. Δούκα	"	Δ. Δεμερτζής,	»	Άποψη
55. » "	"	"	"	»	Άποψη
56. » κληρ. Σανδουκάκη ⁵	Πλ. Τζαμού	Κατεδαφίστηκε το 1968	M. Πρωϊδης —		Γενική άποψη
57-61. Μπαλκόνια	—	—	Δ. Παπαδήμος, 1961-65	—	
62-64. Ρότρτα	—	—	»	»	(Λεπτομέρεια)
65-66. Πόρτες	—	—	»	»	
67. Τάφος Ταμβακά	Νεκροταφείο Χαλκίδας	—	M. Βερνάρδος, 1973		Στη στήλη επιγραφή: «Γ. Μαλακατές εποίει εν Αθήναις» Στη στήλη η χρονολογία
68. » Ελ. Σκουτερίδη	"	—	»	»	
1873					
69. » Μ. Ποτούχου	"	—	»	»	Στη βάση η επιγραφή: «Ιάκως Βος Μαλακατής εποίει» αυνατ Αθήναις»
70. » Φ. Μένοας και Ιωσήφ Τίες	"	Μεταφέρθηκε στον ανατολικό μαντρότοιχο	»	»	Στη βάση η επιγραφή: «Ιάκως Βος Μαλακατής εποίει» αυνατ Αθήναις»
71. » Κων. & Ευφρ. Βαρατάση	"	—	»	»	Στον στυλοβάτη η επιγραφή «Αλέξιος Λαύδας και Αλέξιος Πίτικας εποίουν Αθήναις 1904»
72. » Δ.Β. Μάλλιου	"	—	»	»	Στη στήλη η επιγραφή: «Εμμ. Βούλγαρης Τήνης εποίει Αθήναις»
73. » I. Ευστρατιάδου άν-	"	—	»	»	Στη βάση η επιγραφή «Ιωνής Βιτσόρης εποίει»
74. » "	"	—	»	»	Λεπτομέρεια της βάσης
75. » Κων. Ν. Χανιά	"	—	»	»	Στη βάση η επιγραφή «Δ. Φιλιπποτής εποίει 1882 Αθήναις»
76. »	"	—	»	»	(Λεπτομέρεια, η προτομή) ⁶